

3.4.9- किं संस्था शोधयनित्रकाः प्रकाशमति ? यद्येवम् तर्हि शोध पत्रिकाणां प्रारम्भवर्ष, सङ्घटिता सम्पादकसमितिः, सम्पादन नियमः, अपि च अपि च यन्त्र सताः क्वचित् अन्ताराष्ट्रीय दत्तांशेषु सूची कृता इति संसूचनीयम् ।

प्राचीनतम सम्पूर्णानन्द संस्कृत विश्वविद्यालयः वर्तिते। 1971 ईश्वरीय वर्षे प्रारम्भोऽयं संस्था। स्थापना कालादेव शास्त्र संरक्षणे तत्त्वशः। अत्रत्यः सरस्वती भवन पुस्तकालयः विश्व प्रसिद्धः, तत्र प्राची षट्याधिकशतवर्ष प्राकृतकालादेव वचिकालं प्रकाशनं भवतिस्म। अत्र प्रकाशिवाद पत्रिकाः दर्पाण्डुता देशे-विदेशे च प्रसिद्धाऽस्ति। अत्र प्रकाशिताना पत्रिकाणां विवरणं प्रस्तूयते-

1. काशी विद्या सुधानिधिः- “ द पंडित” पत्रिका- इयं ‘द पंडित पत्रिका संस्कृतभाषायां प्रकाशमानीता, भारतवर्षस्य प्रथमा पत्रिकाऽस्ति। या 1966 ईश्वरीये वर्षे राजकीय संस्कृत महाविद्यालयः वाराणसीतः अस्याः अपर नाम प्रारम्भः। ‘काशी विद्यासुधानिधिः ’ अस्या अपरं नाम ‘द पण्डित’ पत्रिकाऽस्ति। पत्रिका यं 1866 तः 1917 ईश्वरीय वर्षे वायत् प्रकाशिताऽभूत् । सरस्वतीभवनपुस्तकालये संग्रहीतपाण्डुलिपीनां अध्यायाः आंग्लभाषानुवादः तासां सूचीनां क्रमशःप्रकाशनं- ‘ काशी विद्या सुधाविधि” पत्रिकायां 1917 ईश्वरीय वर्षे यावत् अभूत् । अस्याः प्रथमतः दशखण्डानामाभावः दीर्घत्वे सति 1876 ई0 वर्षे लध्वाकारंतामानीतवती।
2. सरस्वती भवनग्रन्थमाला () राजकीय संस्कृतमहाविद्यालय वाराणसी द्वारा 1920ईश्वरीय वर्षे काशी विद्यासुधानिधि पत्रिकायाः स्थाने “सरस्वती भवनग्रन्थमाला” पत्रिकायाः प्रारब्धा। यत्र सरस्वती भवने संग्रहीतपाण्डुलिपिषु नवति-संख्याधिकाः ग्रन्थरूपेण प्रकाशतामगता। क्रमोदयं 1920 तः 1941 वर्षे यावत् प्राचलत् । यस्मात् नैके दुर्लभाः ग्रन्थाः प्रकाशततां प्राप्ताः।
3. सरस्वती भवन अध्ययन माला- () सम्पूर्णानन्द संस्कृत विश्वविद्यालयस्य पूर्वरूपं राजकीय संस्कृत कालेज द्वारा “सरस्वती भवन ग्रन्थालय” पत्रिकाया सह 1922 ईश्वरीय वर्षतः सरस्वती भवन अध्ययनमालयाः अपि प्रकाशनं प्रारब्धम् ।

अस्याःअध्ययनमालायाः अन्तर्गतं 1998 ईश्वरीय वर्ष पर्यन्तं दश खण्डानां प्रकाशनम भवत् । अस्यां अध्ययनमालायं महाविद्यालयस्य वाह्य भारतीय विदुषां तथा आंग्ल विदुषां ये विविध विषयकाः लेख्याः संस्कृत भाषायां आंग्लभाषायां प्रकाशिताः जाताः।

4. सारस्वती सुषमा- पत्रिकेयं राजकीय संस्कृत महाविद्यालय वाराणसी द्वारा प्रकाशितायाः ‘ सरस्वती भवन ग्रन्थमालायाः अध्ययनमालायाश्च परिवर्तितं स्वरूपमस्ति। पत्रिकायाः प्रथमाङ्काः 1942 ईश्वरीय वर्षतः प्रारब्धः पत्रिकेयं त्रैमासिका वर्तते। अत्र प्रतिष्ठिताः विद्वद्भिः परिशोधिताः लेख्यः संस्कृत भाषायां आंग्लभाषायञ्च प्रकाशन्ते।
5. परिसंवादः- सम्पूर्णानन्द संस्कृत विश्वविद्यालयः वाराणसीतः प्रकाशिता “ परिसंवाद ” पत्रिका श्री राधेश्याम धर द्विवेदी महोदयस्य सम्पादकत्वे 1981 ई0 वर्षतः प्रकाशनतां गता
6. श्रमणविद्या- “श्रमणविद्या” नाम्नी संकाय पत्रिका डा0 गोकुल चन्द्र जैन” महाभागस्य सम्पादकत्वे विश्वविद्यालयस्तू 1983 ईश्वरीय वर्णतः प्राकाश्यं प्राप्य अधुनाऽपि प्रकाशते।
7. गाण्डीवम् – भारतवर्षस्य सांस्कृतिक राजधानी काशीतः 1964 ईश्वरीय वर्णतः “ गाण्डीवम् ” इति साप्ताहिकं संस्कृत समाचार पत्रं प्रकाशितम् । इदानीमपि प्रो0 हरि प्रसाद अधिकारी महोदयस्य सम्पाद कत्वे प्रकाशते।